

5. kapitola – Patriarchovia: 2. časť

Texty:

Hlavné: Genezis 25; 28-29; 32; 37-50 (dobrovoľne Genezis 25-50)

Doplňkové: Rimanom 9, 10-13

KKC: 218

A. Kontext príbehu

Na začiatku obdobia Patriarchov vzal Boh Sema - jedného člena Noemovej rodiny, s ktorou uzavrel zmluvu po potope – a utvoril z jeho potomkov prostredníctvom Abraháma jeden svätý kmeň. Tento vzťah spečatil znakom obriezky. V tejto zmluve Boh sľúbil Abrahámovi a jeho potomkom tri veci: krajinu, kráľovstvo a to, že budú zdrojom celosvetového požehnania. Od tejto chvíle budeme spoločne sledovať, ako sa tieto sľuby naplňujú.

Vďaka Abrahámovej poslušnosti urobilo ľudstvo obrovský krok smerom k náprave narušeného vzťahu s Bohom, ktorý nastal po prvom páde. Adam a Eva povedali Bohu „nie“, Abrahám povedal „áno“. Jeho opakované: „Tu som“ v Genezis 22 podčiarkuje jeho ochotu konať Božiu vôľu, nech to stojí čokoľvek, hoci aj obetovať svojho jediného syna. V Edene stratili Adam a Eva Božie priateľstvo. V Jakubovom liste sa píše, že Abrahám, ktorý konal podľa toho, čomu veril, bol nazvaný Božím priateľom (Jak 2,23). Tento patriarcha je vzorom viery. Môže byť skutočne nazvaný otcom nielen tých, ktorí z neho pochádzajú podľa krvi, ale aj všetkých, ktorí veria. Preto je to aj príbeh nás, kresťanov, nielen príbeh Izraela. Boží plán obnoviť svoju rodinu nie je postavený na pokrvnom príbuzenskom vzťahu, ale na zväzkoch viery.

Počas tohto časového obdobia je na zemepisnom „javisku“ veľa pohybu. Ak ste tak ešte neurobili, prejdite si toto obdobie na grafe časovej osi Biblie. Veľký pohyb z jedného miesta na druhé je znázornený pohybmi purpurovej genealogickej čiary (a niekedy aj farebnými šípkami). Napríklad medzi obdobím raného sveta a patriarchov čiara ukazuje, ako Abram poslušol Božie volanie, aby opustil Ur a presťahoval sa na juh do krajiny Kanaán. Neskôr v období Patriarchov vidíme Jakuba utekať z Kanaánu na sever do Haranu a potom späť do Kanaánu. Na konci obdobia cestuje na juh do Egypta. Horizontálny pás v strede grafu predstavuje Kanaán; od tohto bodu, kedykoľvek je tam Boží ľud, ide o zasľúbenú krajinu (požehnanú Bohom) pre Abraháma a jeho potomkov.

B. Prečítajte si príbeh

Obdobie Patriarchovia – 2. časť zahŕňa zvyšok knihy Genezis a ukazuje, ako Boží zmluvný prísľub prechádza generáciami. Túto druhú časť si je najlepšie rozdeliť na viaceré čítania.

Prečítajte si Genezis 25, 28, 29 a 32 predtým, ako odpoviete na otázky 1 až 4 o Jakubovi, ktorý sa stal otcom dvanástich kmeňov Izraela.

Potom si prečítajte Genezis 37–50 a odpovedzte na zostávajúce otázky o Jakubovom synovi Jozefovi, ktorý je predaný do otroctva a neskôr povýšený do pozície, z ktorej môže zachrániť okolitý svet pred hladomorom. Sledujte pohyb v strednej časti grafu časovej osi Biblie. Identifikujte hlavné postavy a všimnite si tok kľúčových udalostí a miesto, kde sa odohrávajú. Nejaké otázky? Zapište si ich.

Podme hlbšie (voliteľné): Ak chcete získať detailnejšie informácie tohto časového obdobia, prečítajte si Genezis 25–50.

C. Podrobnejšie štúdium

Odpovede na tieto otázky vás vtiahnu do jadra príbehu. Ak niečomu nerozumiete, poznačte si to a vráťte sa k tomu v diskusii.

PRÁVO PRVORODENÉHO A POŽEHNANIE

Staroveké dedičské zákony dávali prvorodenému synovi osobitné práva. Po smrti otca dostal prvorodený syn dvojnásobnú časť dedičstva a prevzal funkciu hlavy rodiny, pričom v kruhu širšej rodiny pôsobil ako „kňaz“ a „kráľ“. Ako hlava rodiny mal právomoc nad ostatnými členmi rodiny a prevzal zodpovednosť aj za mladších bratov a slobodné sestry. Tieto práva a povinnosti boli posvätné. Predať alebo posunúť inému synovi ich bolo možné len so súhlasom syna alebo na pokyn otca. Toto „právo prvorodeného“ (hebrejsky bekhorah) vo všeobecnosti prichádzalo aj s „požehnaním“ (berakhah). V našom príbehu toto požehnanie so sebou nesie zmluvné prisľúbenia Pána.

JAKUB (GENEZIS 25 – 36)

1) Prečítajte si Genesis 25.

- a) Životy týchto ľudí často predznamenávajú, aká bude pravda o národoch, ktoré z nich pochádzajú. V Genesis 25 Boh hovorí Rebeke, že z dvojčiat, ktoré sa tlačia v jej lone, sa stanú dva bojujúce národy a že národ, ktorý vzíde zo staršieho, bude slabší a bude slúžiť národu, ktorý vzíde z mladšieho. Ako sa to prejavuje v živote Jakuba a Ezaua ešte predtým, ako sa z nich stanú veľké národy?
- b) Keď sa Boh rozhoduje, ktorého z Izákových synov požehná, ide proti starovekým zákonom, ktoré dávajú vedúce postavenie v rodine najstaršiemu synovi. Vyberá si Boh Jakuba pre jeho vlastné zásluhy? Prečo?
- c) Prečo si myslíte, že to Boh robí? (Prečítajte si tiež List Rimanom 9,10–13 a KKC 218.)

- 2) Na zamyslenie:** „Rebríkom“ v Jakubovom sne (Genezis 28) sú pravdepodobne stupňovité strany vysokej šikmej veže známej ako zikkurat. Spomeňte si, kedy ste naposledy videli takúto vežu. (Tip: Genezis 11). Porovnajte tieto dve udalosti a skúste ich dať do protikladu. Čo vám toto porovnanie hovorí o Božích túžbach pre svoj ľud a tiež o tom, čo si Boh želá od svojho ľudu?
- 3)** Prečítajte si Genezis 29. Jakub uteká pred Ezauovým hnevom a odchádza na sever do Haranu, aby žil s rodinou svojej matky. Ako sa Jakubovi vráti späť to, čo urobil svojmu bratovi? (Táto časť príbehu – odchod z Kanaánu – je zachytená v tabuľke s menami Jakubových synov nazvanej „12 synov Izraela“ v sekcii Patriarchovia na biblickej časovej osi.)
- 4)** Jakubove roky v Harane u svokra sú ťažké. Zápasí s Labanom v sporoch týkajúcich sa bežného života rodiny. Napriek tomu ho Boh požehná dvanástimi synmi a dcérou a rozmnoží jeho stáda. Po čase sa v poslušnosti Božiemu volaniu vydáva domov.
- a)** Prečítajte si Genezis 32. Čo sa Jakub dozvie o Bohu vo svojom nočnom zápase?
- b)** Pomenovať niečo znamenalo v staroveku, že ste nad tou vecou mali nadvládu. Keď Boh premenuje Abraháma, nové meno ho označuje za Božieho služobníka a naznačuje aj úlohu, ktorú bude hrať ako patriarcha. Aký význam má Jakubove nové, Bohom dané meno?

JOZEF (Genezis 37–50)

- 5)** Jakub (Izrael) je teraz otcom dvanástich synov, z ktorých vzíde dvanásť kmeňov Izraela. Prečítajte si Genezis 37–50. Tento „Jakubov menný zoznam“ sa zameriava na Jozefa, ktorý je jeho jedenástym synom a prvorodeným synom jeho milovanej manželky Ráchel. Tak ako všetci pred ním, aj Jozef je skúšaný. Napriek snom naznačujúcim, že bude vládnuť svojim bratom, okolnosti idú roky proti nemu. Otázka pre neho stále znie: "Budeš dôverovať Bohu?" Ako sa mu v tom darí?

- 6) Genézis 38 a 39 spolu predstavujú zvláštne porovnanie udalostí v živote Jozefa a jeho staršieho brata Júdu. Ako by ste porovnali a dali do kontrastu týchto dvoch mužov na základe oboch kapitol?
- 7) Sledujte Ježišov rodokmeň na biblickej časovej osi v období Patriarchov. Cez ktorého Jakubovho syna táto vetva ide? A cez ktorého vnuka? Všimli ste si niečo nezvyčajné?

JÚDA A JOZEF: SLEDOVANIE KONTRASTOV?

Prekvapuje vás, že z týchto dvoch veľmi odlišných mužov, Júdu a Jozefa, vzídu dva hlavné kmene Izraela (Júda na juhu a Efraim (Jozefov syn) na severe)? Genézis 48 a 49, kde Jakub požehnáva svojich synov a predpovedá ich budúcnosť, hovorí o význame Efraima a bohatom požehnaní Jozefa a prideluje zvrchovanosť kmeňu Júdu (Genézis 49,8-12): „synovia tvojho otca poklonia sa pred tebou.“ hovorí Jakub. „Žezlo nebude Júdovi odňaté, ani veliteľská berla od jeho nôh, kým nepríde ten, komu ona patrí, ktorého budú poslúchať národy.“ „Žezlo“ poukazuje na univerzálne kralovanie, ktoré bude jedného dňa patriť „levovi z kmeňa Júdovho“, Ježišovi Kristovi.

- 8) Po Jakubovej smrti prosia bratia Jozefa o odpustenie a ponúknu sa mu ako otroci. Prečítajte si Jozefovu odpoveď v Genézis 50,19-20. Čo môže Jozef vidieť, čo jeho bratia nevidia? Vďaka čomu to vidí?
- 9) **Premýšľajte:** Genézis sa končí zmierením Otca a jeho synov, aj keď začal stroskotaným vzťahom (Adam a Eva). Keď sa zamyslíte nad Jozefovým životom, viete nájsť príklady, kde je „predchodcom“ Ježiša? Uvedte čo najviac paralel medzi nimi.

- 10) Aký posun nastal na konci knihy Genézis smerom k naplneniu Božích prisľúbení Abrahámovi?

D. Aplikácia

Tieto otázky vám pomôžu aplikovať jednu z kľúčových tém tejto kapitoly vo vašom živote. Po rozjímání môžete odpovedať Bohu krátkou písomnou modlitbou.

Spôsobujú vaše životné okolnosti, že prestávate upriamovať zrak na Boha a jeho prisľúbenia? Cítite sa bezmocný alebo opustený Bohom? Zotročuje vás vina? Čo poučné sa môžete naučiť z príbehu o Jozefovi?

Drahý Pane...

E. Zhrnutie

Ukončíte štúdium obdobia Patriarchov a zapamätajte si:

- 1) Farbu tohto časového obdobia: bordovú. Premýšľajte o nej z pohľadu udalostí, o ktorých ste čítali.
- 2) Prebehnite si 4. a 5. kapitolu. Napíšte si stručné zhrnutie toho, o čom je obdobie Patriarchov alebo o jeho význame v mozaike „veľkých dejinných udalostí“.